

ภาคผนวก ข

คู่มือการสร้างสวนสุขภาพ

คู่มือการสร้างสวนสุขภาพ

ขอรายละเอียดได้ที่ : ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา การกีฬาแห่งประเทศไทย

สวนสุขภาพ

ในเมืองใหญ่ที่มีประชากรหนาแน่น มักมีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น เสียงอึกทึก อากาศเป็นพิษ ประชาชนขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และขาดสถานที่ออกกำลังกาย ปัญหาเหล่านี้เป็นต้นเหตุสำคัญของความเสื่อมโทรมทางสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของประชาชน ซึ่งมีผลสะท้อนไปถึงเศรษฐกิจความเจริญและความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากรัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายมากในการสาธารณสุขและประชาชนหย่อนสมรรถภาพในการทำงานและขาดความแข็งแรง

การแก้ปัญหาในต่างประเทศต่างๆ มีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป แต่วิธีหนึ่งที่ใช้กันทุกประเทศคือการจัดทำสวนสาธารณะเพิ่มขึ้น สวนสาธารณะนั้นถือได้ว่าเป็น “ปอด” ของเมือง เพราะช่วยฟอกอากาศเสียให้เป็นอากาศดีเป็นที่ที่ประชาชนได้มาอาศัยรับอากาศบริสุทธิ์ ผ่อนคลายความเคร่งเครียดและบางคนยังใช้เป็นสถานที่ออกกำลังกายด้วย ในประการหลังนี้ไม่เพียงทำให้สุขภาพดีขึ้นเท่านั้นยังทำให้สมรรถภาพของร่างกายดีขึ้น และช่วยป้องกันโรคหลายชนิดที่มีสาเหตุมาจากการขาดการออกกำลังกาย (hypokinetic diseases)

แต่เนื่องจากการออกกำลังกายที่ทำกันเองในสวนสาธารณะอาจไม่ปลอดภัยหรือไม่ได้ประโยชน์เต็มที่เนื่องจากไม่ถูกหลักวิชาและอาจเป็นการรบกวนผู้อื่นที่ต้องการพักผ่อนอย่างสงบ ในสวนสาธารณะบางแห่งจึงได้จัดบริเวณหนึ่งไว้สำหรับเป็นที่ออกกำลังกายโดยเฉพาะ ดังเช่นในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี ในสวนสาธารณะหลายแห่งตามเมืองต่างๆ จะมีบริเวณหนึ่งที่จัดไว้สำหรับให้ประชาชนมาออกกำลังกายแบบที่เรียกว่า “Trimm Dich” โดยจัดให้มีอุปกรณ์สำหรับฝึกฝนส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างถูกหลักวิชาและในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ การออกกำลังกายแบบนี้ได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจัง เมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้วมา และได้รับความนิยมจากประชาชนอย่างกว้างขวางทั่วประเทศและกำลังแพร่หลายไปในต่างประเทศแม้แต่ในเอเชียอาคเนย์ เช่นประเทศสิงคโปร์

ในกรุงเทพมหานคร และบางจังหวัดของประเทศไทยที่มีประชากรหนาแน่น การมีสวนสาธารณะเพิ่มขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งและหากสามารถจัดบริเวณหนึ่งของสวนสาธารณะให้เป็นเป็นที่ที่ประชาชนจะมาฝึกความสมบูรณ์ของร่างกายด้วยตนเองได้ด้วยแล้ว ก็จะมีประโยชน์ยิ่งขึ้น นับว่าเป็นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ตรงเป้าหมายที่สุดวิธีหนึ่ง

จุดประสงค์

โครงการนี้จุดประสงค์เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมกีฬา และสุขภาพของประชาชน โดยการใช้บริเวณส่วนหนึ่งของสวนสาธารณะที่มีอยู่แล้วหรือที่กำลังจะสร้างขึ้น เป็นที่สำหรับฝึกความสมบูรณ์ของร่างกายด้วยตนเอง สำหรับประชาชนทุกเพศ ทุกวัยและอาจใช้เป็นที่ฝึกเพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของนักกีฬาและทหาร ดำรงไว้ได้ด้วย ทั้งนี้โดยไม่ทำให้เสียสภาพความเป็นธรรมชาติของสวนสาธารณะนั้นๆ หรืออาจส่งเสริมให้มีสภาพเป็นสวนสาธารณะที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การดำเนินการและการจัดทำ

ผู้จัดทำควรเป็นหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับสวนสาธารณะหรือเอกชนที่จัดทำหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่ โดยการศึกษาแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ชี้ชวนให้หน่วยงานและเอกชนดังกล่าวเห็นความสำคัญของโครงการนี้ และให้ความสนับสนุนทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการจัดรูปแบบของบริเวณและจุดฝึกต่างๆ และดำเนินการเผยแพร่ต่อประชาชนอีกทางหนึ่ง

ลักษณะโดยสังเขป

ใช้บริเวณบางส่วนของสวนสาธารณะจัดทำเป็นจุดฝึกสำหรับฝึกส่วนต่างๆ ของร่างกายรวม 8 ถึง 12 จุด โดยใช้เนื้อที่แบบหนึ่งแบบใดดังนี้

1. **แบบรวม** จุดฝึกทั้งหมดอยู่ในบริเวณเดียวกัน ระยะห่างระหว่างจุดฝึกแต่ละจุด 15 ถึง 25 เมตร รวมเนื้อที่ที่ต้องการประมาณ 1000 เมตร (=250 ตารางวา)
2. **แบบแยก** จัดจุดฝึกเป็นวงจรรอบๆ ให้มาบรรจบกัน โดยให้แต่ละจุดอยู่ห่างกัน 50 ถึง 400 เมตร (ตามแต่สถานที่จะอำนวย) ระหว่างจุดฝึกจัดทำทางวิ่งในลักษณะเป็นธรรมชาติ กว้างประมาณ 1.5 เมตร ถึง 2 เมตร เลี้ยวลดไปมาขึ้นลงเนินหรือผ่านสระน้ำ ตามภูมิประเทศที่มีอยู่ระหว่างทางควรมีไม้พุ่มและไม่ร่มเพื่อความร่มรื่นและเป็นธรรมชาติ

การจัดแบบแยกนี้ถึงแม้ว่าจะใช้เนื้อที่ค่อนข้างมาก แต่เป็นธรรมชาติมากกว่า นอกจากนั้นสองข้างทางวิ่งหรือภายในบริเวณวงจรรอบๆ จุดฝึกยังสามารถใช้เป็นที่พักผ่อนตามแบบสวนสาธารณะทั่วไปได้เป็นอย่างดี

ข้อความในแผ่นป้ายคำแนะนำ

สถานีออกกำลังกายต่างๆ ตามเส้นทางวิ่งนี้สร้างขึ้นเพื่อการออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพและการรักษา
ทรวงอก

ระยะทางวิ่งยาวประมาณ.....เมตร มีสถานีออกกำลังกาย.....(8 หรือ 10 หรือ 12) สถานี ผู้ที่
ประสงค์จะออกกำลังกายให้แพทย์ตรวจร่างกายเสียก่อน

จำนวนครั้งหรือระยะเวลาในการออกกำลังกายที่แจ้งไว้ที่จุดฝึกแต่ละจุดเหมาะสำหรับผู้ที่
สมรรถภาพของร่างกายอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ผู้ใช้อาจเพิ่มหรือลดได้ตามความสามารถและความ
ประสงค์ของแต่ละคน โปรดศึกษารายละเอียดวิธีการจากคู่มือ

ผู้ที่ใช้สถานีที่ออกกำลังกายนี้ต้องรับผิดชอบตนเอง.....(ชื่อสวนหรือเจ้าของ)จะไม่
รับผิดชอบต่ออุบัติเหตุหรือการสูญหายของทรัพย์สินที่เกิดขึ้น

สำหรับเด็กควรมีผู้ปกครองหรือผู้ที่มีความสามารถรับผิดชอบระวังดูแลอยู่ด้วย เด็กเล็กที่มา
ตามลำพังจะไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้สถานที่

จุดฝึกที่ 1

จุดที่ 1 การบริหารมือเปล่า

เป็นที่สำหรับการทำกายบริหารเพื่ออบอุ่นร่างกาย และบริหารกล้ามเนื้อทุกส่วน โดยไม่ใช้
อุปกรณ์

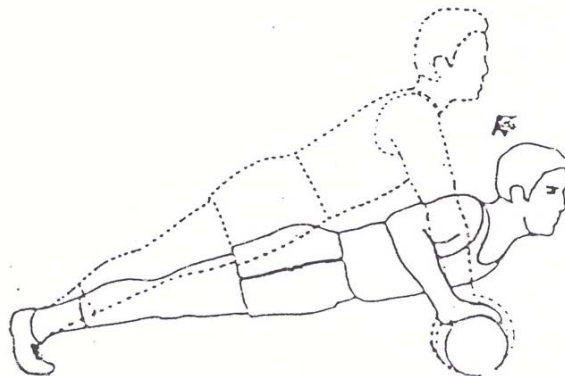
ลักษณะ เป็นที่ราบวาง พื้นหญ้าหรือดินปนทรายอัดแน่น ขนาดประมาณ 20 ตารางวา จะเป็น
รูปใดก็ได้แต่ต้องมีส่วนกว้างมากพอสมควร

จุดฝึกที่ 3

จุดที่ 3 ดันขอนไม้

ใช้ฝึกกล้ามเนื้อหน้าอก ไหล่ แขน โดยให้ผู้ฝึกดันแขนทำวิดพื้น จัดความหนักเบาโดยความสูงของไม้ (ต่ำ - หนัก, สูง - เบา)

ลักษณะ ใช้ขอนไม้ยาวท่อนละ 1.50 เมตร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 30 ซม. , 40 ซม. และ 60 ซม. วางเรียงต่อกัน

หมายเหตุ

ชาย ทำซ้ำ 10 ครั้ง

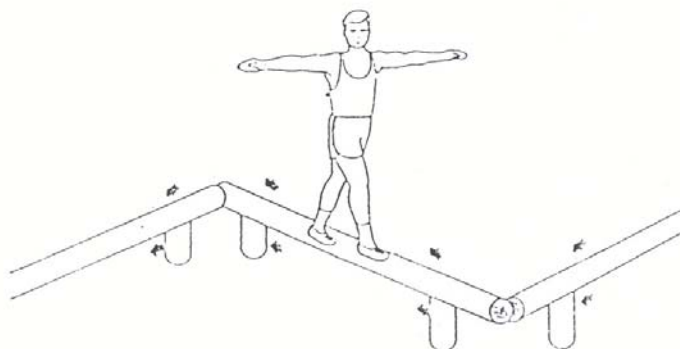
หญิงและเด็กทำซ้ำ 7 ครั้ง

จุดฝึกที่ 4

จุดที่ 4 เดินทรงตัว

ใช้ฝึกการทรงตัว โดยให้เดินบนท่อนไม้ขนาดเล็กซึ่งมีการเปลี่ยนทิศทาง

ลักษณะ ตั้งราวไม้กลม 6 ท่อน ยาวท่อนละ 2 เมตร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15 ซม. สูงจากพื้นดิน 30 ซม. ติดต่อกันและทำมุม 90°

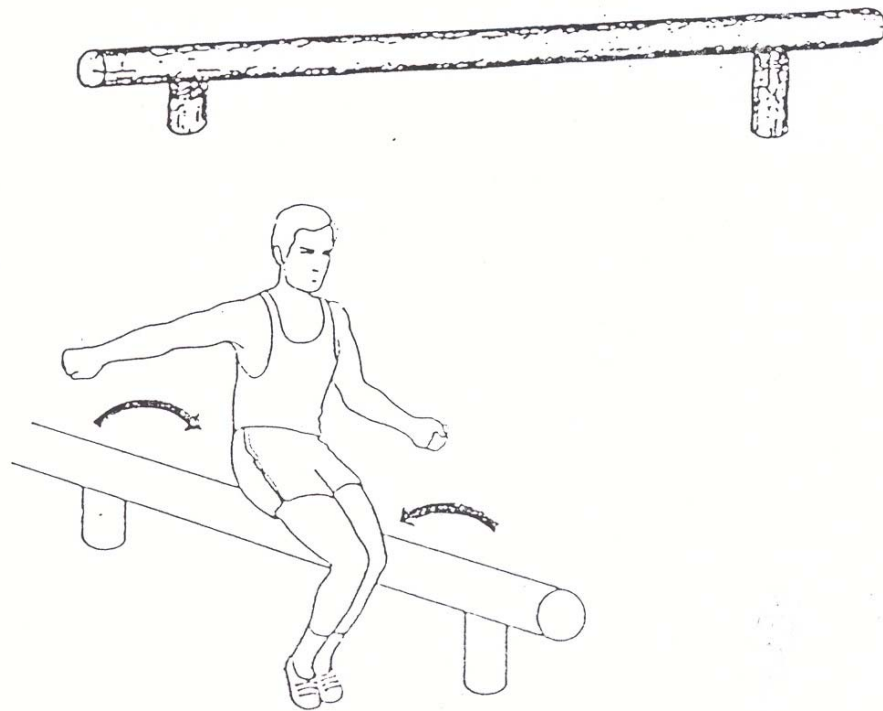
หมายเหตุ ชาย ทำซ้ำ 3 ครั้ง
หญิงและเด็กทำซ้ำ 2 ครั้ง

จุดฝึกที่ 5

จุดฝึกที่ 5 กระโดดข้าม

ใช้ฝึกกำลังกล้ามเนื้อขาและการกลับตัว โดยให้กระโดดข้ามราวขวางพร้อมกัน 2 เท้า

ลักษณะ ราวไม้ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 15 ซม. ยาว 3 เมตร ตั้งจากพื้นดินด้านต่ำ 30 ซม. ด้านสูง 50 ซม.

หมายเหตุ

ชาย ทำซ้ำ 6 ครั้ง

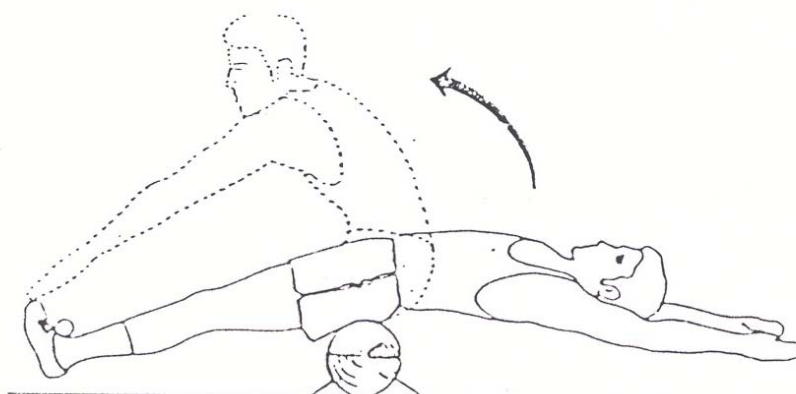
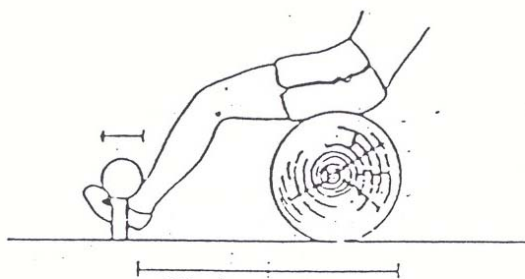
หญิงและเด็กทำซ้ำ 4 ครั้ง

จุดฝึกที่ 6

จุดฝึกที่ 6 ลูก – นั่ง คว่ำแอ่นหลัง

ใช้ฝึกกำลังและความอดทนของกล้ามเนื้อท้องและกล้ามเนื้อหลัง

ลักษณะ ตั้งราวไม้เล็กยาว 2 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางกลาง 15 ซม. ขนานกับราวไม้ห่างกัน 50 ซม.

หมายเหตุ ชาย ทำซ้ำ 6 ครั้ง
 หญิงและเด็กทำซ้ำ 5 ครั้ง

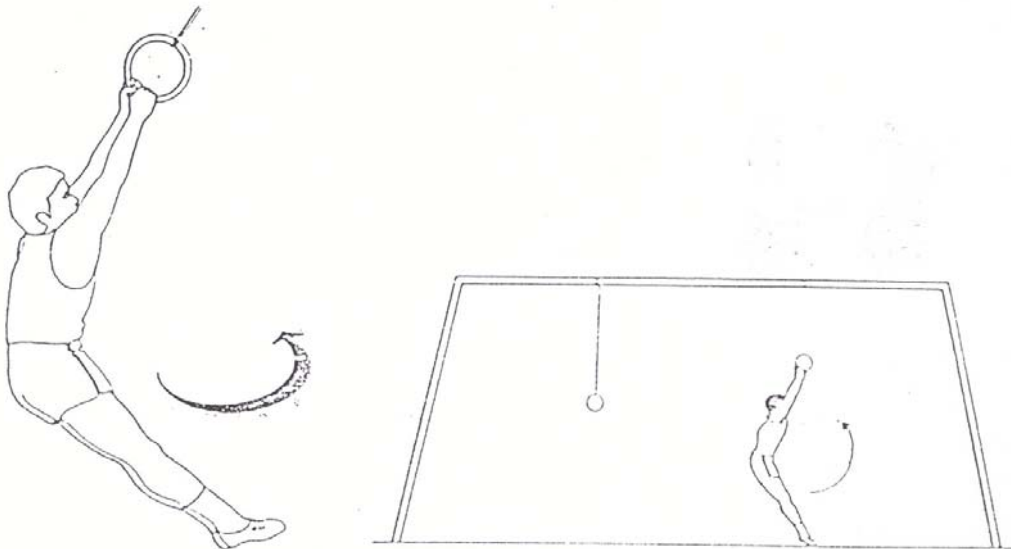
จุดฝึกที่ 7

จุดที่ 7 แกว่งตัว

ใช้ฝึกการเหยียดตัว ความอ่อนตัว โดยการจับห่วงหมุนตัวอยู่กับพื้น

ลักษณะ ตั้งคานสูง 2.5 เมตร ห้อยห่วง 2 ห่วงสูงจากพื้นดิน 1.40 เมตร และ 1.80 เมตร ห่างกัน

2 เมตร

หมายเหตุ

ชาย ทำซ้ำ 10 ครั้ง

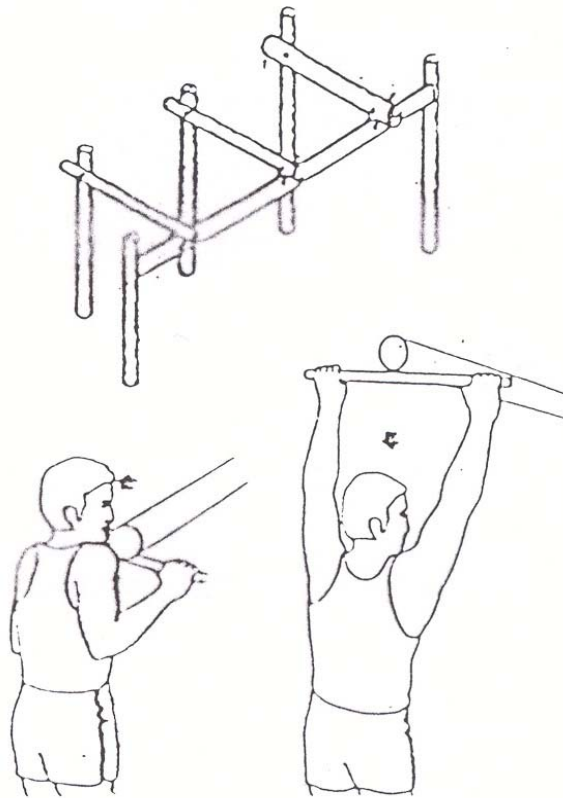
หญิงและเด็กทำซ้ำ 8 ครั้ง

จุดฝึกที่ 8

จุดที่ 8 ยกขอนไม้

ฝึกกำลังแขน ใหญ่ โดยยกขอนไม้ขึ้นลงเหนือศีรษะ

ลักษณะ ใช้ขอนไม้เส้นผ่าศูนย์กลาง 10 ซม. (น้ำหนักประมาณ 10 กิโลกรัม) 15 ซม. (น้ำหนักประมาณ 24 กิโลกรัม) และ 20 ซม. (น้ำหนักประมาณ 35 กิโลกรัม) ยาว 1.5 ม. ตรึงปลายข้างหนึ่งไว้ในลักษณะบานพับ มีแกนไม้รับไว้ให้สูงจากพื้นดิน 1.20 ม., 1.40 ม. และ 1.60 ม. ตามลำดับ

หมายเหตุ

ชาย ทำซ้ำ 10 ครั้ง

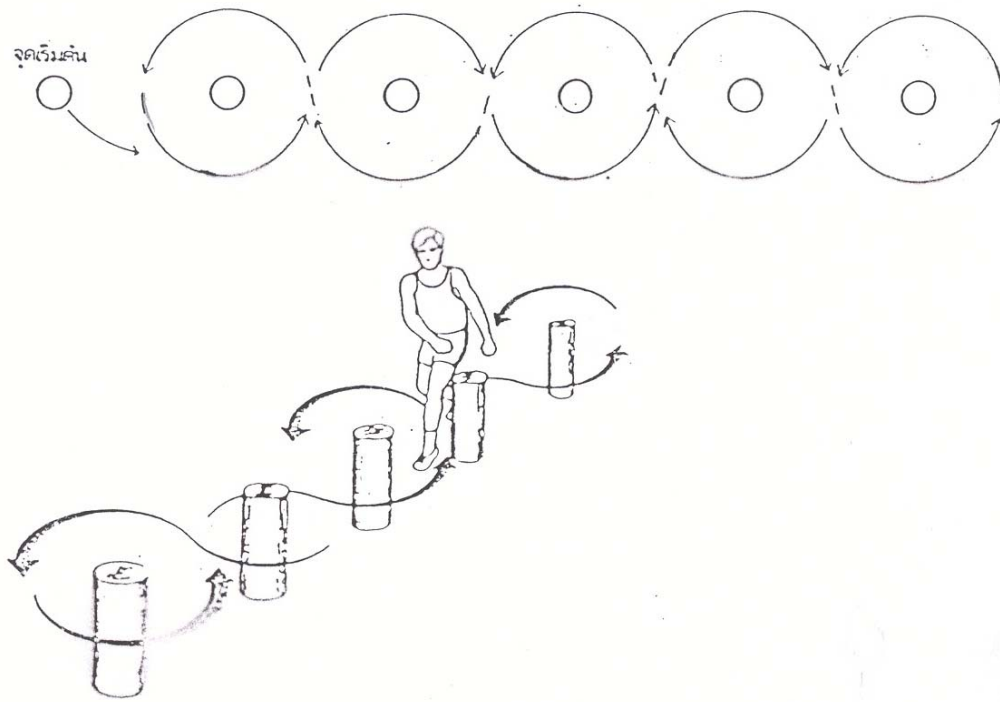
หญิงและเด็กทำซ้ำ 4 ครั้ง

จุดฝึกที่ 9

จุดที่ 9 วิ่งสลับพื้นปลา หรือใช้มือค้ำกระโดดข้าม

ใช้ฝึกความคล่องแคล่วโดยวิ่งสลับพื้นปลาอ้อมขอนไม้ที่ตั้งอยู่กับพื้น (หรืออาจใช้มือค้ำกระโดดข้าม)

ลักษณะ ขอนไม้เส้นผ่าศูนย์กลาง 30 ซม. 8 ท่อน ฝังดินให้ส่วนที่พื้นดินสูงจากพื้นดิน 70 ซม. แต่ละท่อนห่างกัน 1.50 เมตร

หมายเหตุ

ชาย ทำซ้ำ 3 ครั้ง

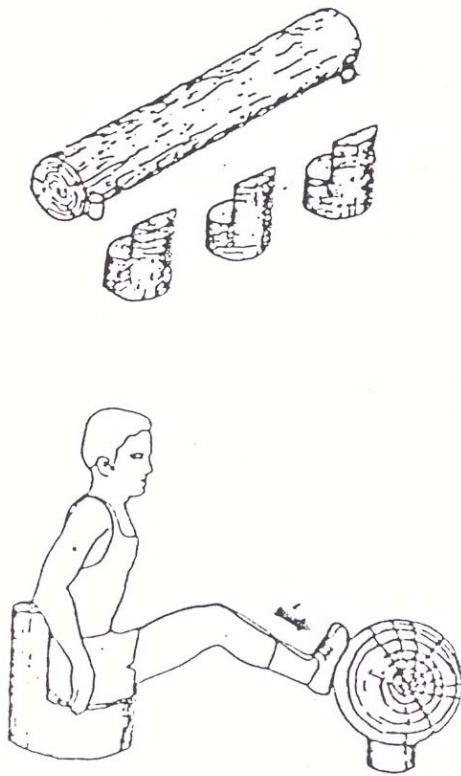
หญิงและเด็กทำซ้ำ 2 ครั้ง

จุดฝึกที่ 10

จุดที่ 10 ถีบขอนไม้

ใช้ฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาและตะโพก โดยออกแรงถีบขอนไม้ที่ตรึงอยู่กับที่

ลักษณะ ขอนไม้เส้นผ่าศูนย์กลาง 45 ซม. ยาว 2 เมตร ท่อนไม้บากเป็นลักษณะเก้าอี้ 3 ตัว วางห่างจากขอนไม้ 40 , 50 และ 60 ซม.

หมายเหตุ

ชาย ทำซ้ำ 20 ครั้ง ครั้งละ 10 วินาที

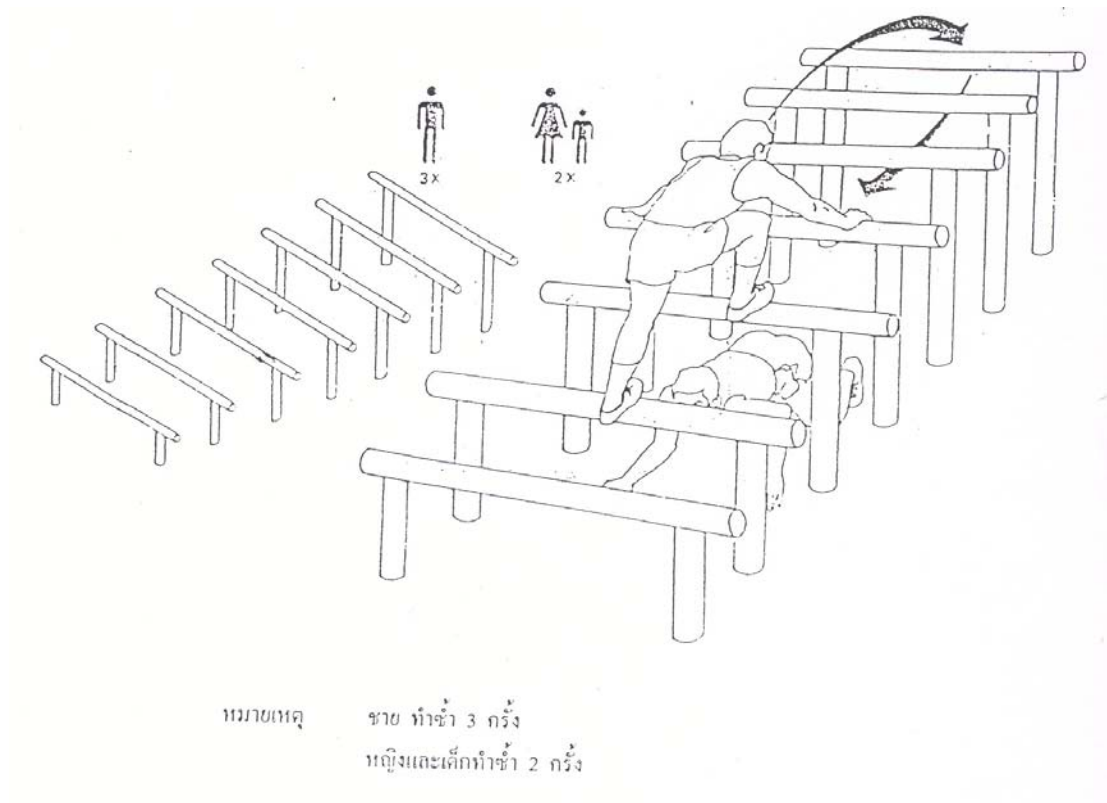
หญิงและเด็กทำซ้ำ 2 ครั้ง ครั้งละ 8 วินาที

จุดฝึกที่ 11

จุดที่ 11 ไม้ – ลอด

ใช้ฝึกการทรงตัว ความอ่อนตัว และความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อทั้งตัว โดยไต่คานไม้แล้วลอดกลับมาเริ่มต้นใหม่

ลักษณะ ตั้งคานไม้สูงจากพื้นดิน 4 ระดับ คือ 60, 70, 80, 90, 100, 110 และ 120 ซม. ระยะห่างกัน 45 ซม. ขนาดไม้

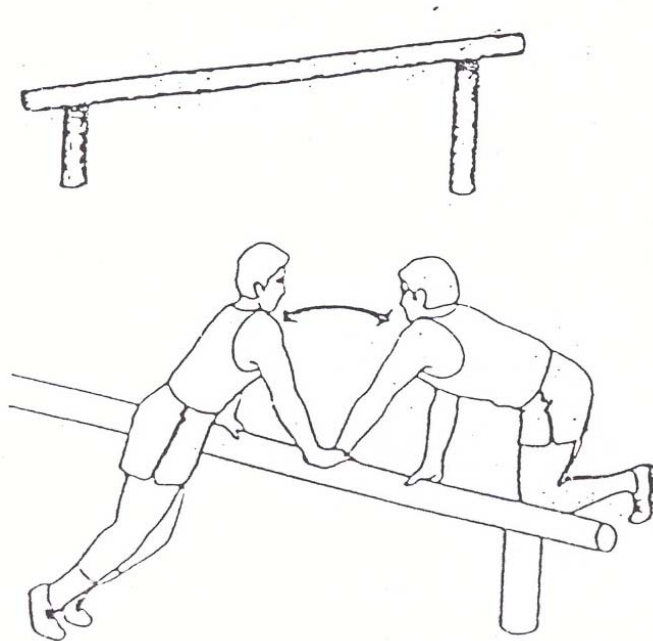

จุดฝึกที่ 12

จุดที่ 12 เกาะกระโดดข้ามราวขวาง

ใช้ฝึกกำลังขา, เอว, และแขน โดยใช้มือข้างหนึ่งเกาะคานไว้กระโดดข้ามไปอีกข้างหนึ่งกลับมา

ลักษณะ ราวไม้ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15 ซม. ยาว 3 เมตร ตั้งสูงจากพื้นเพียงขึ้นจาก .60 ถึง 1 เมตร

หมายเหตุ

ชาย ทำซ้ำ 3 ครั้ง

หญิงและเด็กทำซ้ำ 2 ครั้ง

หมายเหตุ แบบ 8 จุดฝึก ใช้จุดฝึกที่ 1 ถึง 8

แบบ 10 จุดฝึก ใช้จุดฝึกที่ 1 ถึง 10

แบบ 12 จุดฝึก ใช้จุดฝึกที่ 1 ถึง 12